

Міністерство освіти і науки України
Український державний університет імені Михайла Драгоманова

«ЗАТВЕРДЖЕНО»
Декан педагогічного факультету
Олефіренко Л.О.

«31» серпня 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
ТРЕНІНГ ОСОБИСТІСНОГО ЗРОСТАННЯ КЕРІВНИКА ЗДО
освітньої програми Дошкільна освіта
галузі знань 01 Освіта/Педагогіка
спеціальності 012 Дошкільна освіта
другого (магістерського) рівня вищої освіти

Шифр за навчальним планом ВВ2.02

Київ 2023

Робоча програма розроблена на підставі навчальної програми «Тренінг особистісного зростання керівника ЗДО», затвердженої на засіданні Вченої ради НПУ імені М.П. Драгоманова «7» грудня 2022 року, протокол №6.

Розробник програми: Гальченко В.М., доцент, кандидат психологічних наук, доцент кафедри дошкільної освіти.

Затверджено на засіданні кафедри дошкільної освіти «28» серпня 2023 р., протокол №1.

Завідувач кафедри

Цветкова Г.Г.

I. Опис дисципліни
Шифр дисципліни ВВ2.02

Загальна характеристика дисципліни	Навчальне навантаження дисципліни		Методи навчання і форми контролю
Галузі знань 01 Освіта/Педагогіка	Кількість кредитів – 3		<p>Методи навчання:</p> <p>словесні – лекція, пояснення, бесіда; практичні – виконання практичних завдань, розробка схем, таблиць; самостійне вивчення теоретичного матеріалу, конспектування джерел та їх аналіз, розробка структурно-логічних схем, таблиць.</p> <p><i>Методи та форми дистанційного навчання</i></p> <p>- система Moodle https://moodle.npu.edu.ua/course/view.php?id=4874 інтернет-конференція Google Meet.</p> <p>Форми поточного контролю: лекція (традиційна, проблемна, лекція-диспут), семінари, практичні та лабораторні заняття, модульні контрольні роботи, колоквіум</p> <p>Форма підсумкового контролю: залік</p>
	Загальна кількість годин – 90		
Спеціальність 012 Дошкільна освіта	Денна	Заочна	
Освітній рівень магістр	Лекції		
Вибіркова	14	6	
	Семінарські (практичні) заняття		
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом – 2-й	14	4	
	Лабораторні заняття		
	-	-	
	Самостійна робота		
	62	80	
Семестр I	Співвідношення аудиторних годин і годин СРС:		
Тижневе навантаження (год.): - аудиторне: 2 - самостійна робота: 8			
Мова навчання: українська			1/3

Предмет вивчення навчальної дисципліни – соціально-психологічний тренінг, методи та техніки його організації та проведення, що дозволяє розвивати у магістрантів уміння розуміти відносини, установки, психологічні проблеми і внутрішні конфлікти в педагогічному колективі на підставі аналізу групової взаємодії, а також більш глибоко розуміти власну позицію, установки, відносини, потреби і мотивації як керівника закладу дошкільної освіти.

Міждисциплінарні зв'язки Загальна психологія, Вікова психологія, Соціальна психологія, Психологія особистості, Спеціальна психологія, Психодіагностика, Психотерапія, Основи консультування.

Мета і завдання навчальної дисципліни.

Метою викладання навчальної дисципліни «Тренінг особистісного зростання керівника закладу дошкільної освіти» є знайомство магістрантів з основними теоріями та моделями особистісного зростання особистості керівника, розкриття специфіки формування програми тренінгу особистісного зростання, ознайомлення зі специфікою групової динаміки, з методами роботи, техніками і вправами в тренінгових програмах цього виду.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Тренінг особистісного зростання керівника закладу дошкільної освіти» є

– сформувати у магістрів розуміння різних типів й стилів ведення тренінгу особистісного зростання, особливостей використовуваних вправ та ігор; вивчення принципів, технологій та етики тренінгу особистісного зростання;

– сприяти оволодінню навичками самостійного формування і проведення тренінгів особистісного зростання залежно від поставлених завдань й складу тренінгової групи.

II. Основні результати навчання та компетентності, які вони формують:

№ з/п	Результати навчання	Компетентності
1.	<p>ПРН 1_ Здатність до критичного мислення, розуміння широкого кола філософсько-світоглядних питань, використання набутого особистісно-професійного досвіду для вирішення наукових та фахових завдань; аналізу міждисциплінарних явищ та процесів; реалізації власного аксіологічного та наукового потенціалу.</p>	<p>ЗК 1_Світоглядна Здатність до розуміння широкого кола філософських питань, системних зв'язків між явищами і процесами; критичне мислення; використання набутого особистісно-професійного досвіду для вирішення</p>

		наукових та фахових завдань; аналіз міждисциплінарних явищ та процесів; реалізація власного аксіологічного та наукового потенціалу.
2.	ПРН 20_ Демонструвати навички особистісної і професійної самоактуалізації, задоволення індивідуальних і соціальних потреб; діяти та виконувати суспільно значущі завдання та сприяти особистісному саморозвитку в конкретних культурно-історичних умовах; дбайливо ставитись до історичної спадщини, культурних традицій, сприймати соціальні і культурні відмінності у суспільстві.	ФЗК 3_Психологічна психологічна готовність до наукової діяльності, розвиток наукового мислення; здатність володіти знаннями про закономірності філогенезу та онтогенезу людини на різних вікових етапах, про розвиток психічних процесів людини; до емоційної саморегуляції, розвитку вольових якостей, самоорганізації та самоактуалізації; самоаналізу результатів наукової діяльності; виявлення креативних здібностей для самостійного вирішення дослідницьких завдань; дотримання етичних принципів роботи в системі «людина-людина»; виявлення емпатії, поваги до індивідуальних особливостей інших людей
3.	ПРН 23_ Демонструвати навички особистісної і професійної	ФСК 3_ Здатність до вивчення та модернізації

	самоактуалізації, успішного задоволення індивідуальних і соціальних потреб; діяти та виконувати суспільно значущі завдання та сприяти особистісному саморозвитку в конкретних педагогічних умовах.	існуючих вихованих систем та технологій, розуміння процесів становлення особистості у процесі виховання і самовиховання; до аналізу соціокультурного середовища, проблем виховання особистості на різних вікових етапах; здійснювати ціннісно-смысловий підхід до виховання дітей і молоді ; здатність визначати стан і потенціал освіти на державному рівні та її макро- і мікрооточення шляхом використання комплексу методів стратегічного та оперативного аналізу.
--	--	--

III. Тематичний план дисципліни

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 3 кредити ЄКТС 90 годин.

№ п/п	Назви модулів і тем	Кількість годин денна форма навчання					Кількість годин заочна форма навчання				
		Аудиторні	Лекції	Практичні (семінарські)	Лабораторні	СРС	Аудиторні	Лекції	Практичні (семінарські)	Лабораторні	СРС
1	Тема 1. Психологічний тренінг: поняття, історія виникнення й розвитку.	13	2	2		9	12	2	-	-	10
2	Тема 2. Поняття особистісного зростання у	13	2	2		9	12	2	-	-	10

	тренінговій практиці. Теорії особистості.										
3	Тема 3. Особистість тренера. Вимоги до особистості тренера.	13	2	2		9	14	-	2	-	12
4	Тема 4. Особливості розвитку групи у тренінговій практиці.	13	2	2		9	12	-	-	-	12
5	Тема 5. Оцінка ефективності тренінгу.	13	2	2		9	12	-	-	-	12
6	Тема 6. Структура психологічного тренінгу.	13	2	2		9	12	2	-	-	12
7	Тема 7. Методи та форми тренінгової роботи.	12	2	2		8	14	-	2	-	12
Разом		90	14	14		62	90	6	4	-	80

IV. Зміст дисципліни

№ з/п	4.1. Назва модулів, тем та їх зміст	К-ть годин	
		Всього	в т.ч. лекцій
1.	Модуль I. Теоретичні основи, форми і методи тренінгових технологій		14
1.1.	Тема 1. Психологічний тренінг: поняття, історія		2

1.2.	<p>виникнення й розвитку. Історія виникнення та розвитку тренінгу за кордоном та в Україні. Види тренінгової діяльності. Завдання тренінгової діяльності. <i>Рекомендовані інформаційні джерела:</i> <i>основні: 1,2, 4,7</i> <i>допоміжні: 2,3,5</i></p> <p>Тема 2. Поняття особистісного зростання у тренінговій практиці. Теорії особистості. Сутність поняття «особистісне зростання». Особистісно центрований підхід у контексті особистісного зростання. Критерії особистісного зростання. Поняття особистісного зростання у тренінговій практиці. Теорії особистості (психоаналітична, біхевіористична, гуманістична, екзистенційна, когнітивна, гештальтистська). <i>Рекомендовані інформаційні джерела</i> <i>основні: 1,3, 4,6</i> <i>допоміжні: 1,3,5</i></p> <p>Тема 3. Особистість тренера. Вимоги до особистості тренера. Суттєві відмінності тренінгу і традиційних форм навчання. Місце та роль тренера в тренінговій групі. Особистісні якості та ролі тренера. <i>Рекомендовані інформаційні джерела</i> <i>основні: 2,3,5,6</i> <i>допоміжні: 1,3,6</i></p> <p>Тема 4. Особливості розвитку групи у тренінговій практиці. Етапи розвитку групи у тренінговій практиці. Психотерапевтичні чинники впливу на членів групи. Зворотний зв'язок та його значення. Шерінг в тренінговій роботі: особливості проведення. <i>Рекомендовані інформаційні джерела</i> <i>основні: 1,3,4,6,9</i> <i>допоміжні: 2,3,5</i></p> <p>Тема 5. Оцінка ефективності тренінгу. Критерії оцінювання тренінгу. Методи оцінювання тренінгу (опитування, анкетування, тестові завдання, «панельне інтерв'ю-вихід», «фокус-групи»).</p>	2	2
------	--	---	---

	<p><i>Рекомендовані інформаційні джерела</i> основні: 2,3,4,6 допоміжні: 2,4,5</p> <p>Тема 6. Структура психологічного тренінгу. Структурні компоненти тренінгу: вступна частина, основна частина, заключна частина. Схема тренінгового заняття. Етапи групової роботи. Фази тренінгової роботи. Ритуали і несвідомі механізми психіки. <i>Рекомендовані інформаційні джерела</i> основні: 1,2,4,5,8 допоміжні: 2,3,5</p> <p>Тема 7. Методи та форми тренінгової роботи. Методи тренінгової роботи. Форми тренінгової роботи. (індивідуальна робота, парна робота, мала група, загальна робота у два кола, «акваріум», велике тренінгове коло тощо). <i>Рекомендовані інформаційні джерела</i> основні: 2,3,4,5,9 допоміжні: 2,3,6</p>		2
			2

4.2. План практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	<p>Тема 1. Психологічний тренінг: поняття, історія виникнення й розвитку. <i>Рекомендовані інформаційні джерела:</i> основні: 1,2, 4,7 допоміжні: 2,3,5</p>	2
2.	<p>Тема 2. Поняття особистісного зростання у тренінговій практиці. Теорії особистості. <i>Рекомендовані інформаційні джерела</i> основні: 1,3,4,6,7,9 допоміжні: 1,3,5</p>	2
3.	<p>Тема 3. Особистість тренера. Вимоги до особистості тренера. <i>Рекомендовані інформаційні джерела</i> основні: 2,3,5,6,8 допоміжні: 1,3,6</p>	2
4.	<p>Тема 4. Особливості розвитку групи у тренінговій</p>	2

	практиці. <i>Рекомендовані інформаційні джерела основні: 1,3,4,6 допоміжні: 2,3,5</i>	
5.	Тема 5. Оцінка ефективності тренінгу. <i>Рекомендовані інформаційні джерела основні: 2,3,4,6 допоміжні: 2,4,5</i>	2
6.	Тема 6. Структура психологічного тренінгу. <i>Рекомендовані інформаційні джерела основні: 1,2,4,6 допоміжні: 2,3,5</i>	2
7.	Тема 7. Методи тренінгової роботи. <i>Рекомендовані інформаційні джерела основні: 2,3,4,5,9 допоміжні: 2,3,6</i>	2

4.3. Організація самостійної та індивідуальної роботи студентів

№ з/п	Назви модулів і тем	Зміст завдань до СРС	Форми виконання/звітності
1	Тема 1. Психологічний тренінг: поняття, історія виникнення й розвитку. <i>Рекомендовані інформаційні джерела: основні: 1,2, 4,7 допоміжні: 2,3,5</i>	Здійснити екскурс в історію становлення й розвитку тренінгової діяльності	Створити блок-схему
2	Тема 2. Поняття особистісного зростання у тренінговій практиці. Теорії особистості.	Проаналізувати теорії особистості та визначити техніки, які можна використати у тренінговій діяльності.	Створити презентацію.

	<i>Рекомендовані інформаційні джерела основні: 1,3, 4,6 допоміжні: 1,3,5</i>		
3	Тема 3. Особистість тренера. Вимоги до особистості тренера. <i>Рекомендовані інформаційні джерела основні: 2,3,5,6 допоміжні: 1,3,6</i>	Розробити вимоги до особистості тренера тренінгової групи	Скласти професіограму тренера тренінгової групи
4	Тема 4. Особливості розвитку групи у тренінговій практиці. <i>Рекомендовані інформаційні джерела основні: 1,3,4,6 допоміжні: 2,3,5</i>	Визначити переваги й недоліки групової та індивідуальної роботи в тренінговій діяльності. Провести паралелі з роботою вихователя/директора у процесі взаємодії з батьками вихованців	Скласти порівняльну таблицю
5	Тема 5. Оцінка ефективності тренінгу. <i>Рекомендовані інформаційні джерела основні: 2,3,4,6 допоміжні: 2,4,5</i>	Визначити методи оцінки ефективності тренінгу	Створити кластер
6	Тема 6. Структура психологічного тренінгу. <i>Рекомендовані інформаційні джерела основні: 1,2,4,6 допоміжні: 2,3,5</i>	Визначити структурні компоненти тренінгу	Створити блок-схему
7	Тема 7. Методи тренінгової роботи. <i>Рекомендовані інформаційні джерела</i>	Визначити основні методи та форми тренінгової роботи.	Створити розширену блок-схему. Розробити тренінг особистісного зростання керівника

	<p><i>основні: 2,3,4,5</i> <i>допоміжні: 2,3,6</i></p>		ЗДО
--	--	--	-----

V. Контроль якості знань студентів

V. Контроль якості знань здобувачів проводять через визначення:

- форм і методів поточного контролю з дисципліни та критеріїв оцінювання знань здобувачів за кожен вид навчальної роботи (протягом семестру). Розподіл балів, які отримують здобувачі, за тематикою та видами поточного контролю подають у таблиці;
- форм і методів підсумкового контролю з освітнього компонента та критеріїв оцінювання знань здобувачів під час його проходження.

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання освітнього компонента. Мінімальний пороговий рівень оцінки варто визначати за допомогою якісних критеріїв і трансформувати його в мінімальну позитивну оцінку використовуваної числової (рейтингової) шкали.

Засобами оцінювання результатів навчання можуть бути:

- екзамени;
- комплексні іспити;
- стандартизовані тести;
- наскрізні проекти;
- командні проекти;
- аналітичні звіти, реферати, есе;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- презентації та виступи здобувачів на наукових заходах;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

Лекція (традиційна, проблемна, лекція-диспут) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація, а також ментальних карт, онлайн дошок), семінари, практичні та лабораторні заняття.

У процесі оцінювання поточних навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

- методи усної перевірки результатів навчання: бесіда, виступ, пояснення, аналіз тексту, схем тощо;
- методи письмової перевірки результатів навчання: контрольні роботи (завдання), індивідуальне науково-дослідне завдання, тестування тощо;
- методи практичної перевірки - проведення наукового дослідження, моделювання психологічної ситуації тощо.

Дистанційне навчання здійснюється за допомогою комп'ютерних телекомунікацій, має наступні форми поточного контролю:

- Система Moodle - це платформа УДУ імені Михайла Драгоманова, за посиланням <https://moodle.npu.edu.ua/course/view.php?id=1625>, на якій розміщені навчальні матеріали дисципліни, зреалізовується спілкування

“студент-студент”, “студент-викладач”, контролюються знання студентів, але й здійснювати управління освітнім процесом.

– Google Meet – проведення дистанційних онлайн конференцій, лекційних, семінарських та лабораторних занять, інших форм навчальних занять, проведених за допомогою засобів телекомунікацій і інших можливостей інтернету

5.2. Форми і методи підсумкового контролю та критерії оцінювання знань студентів

Форма підсумкового контролю: залік.

Залік – це форма підсумкової атестації, що полягає в оцінці засвоєння студентом (слухачем) теоретичного та практичного матеріалу (виконаних ним певних видів робіт на практичних, семінарських або лабораторних заняттях та під час самостійної роботи) з навчальної дисципліни за семестр.

Максимальна кількість балів за поточну успішність – 100 балів (відмінно А).

У процесі оцінювання підсумкових освітніх досягнень студентів дистанційного навчання застосовуються такі методи:

- Методи самоконтролю: уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Розподіл балів, які отримують студенти

5.3. Критерії оцінювання знань студентів

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
«добре»	ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.

«задовільно»	ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.
«незадовільно»	виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ЗВО без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль							Підсумковий контроль	Сума
Змістовий модуль 1							Залік	
T.1	T.2	T.3	T.4	T.5	T.6	T.7		
12	12	10	10	12	12	12	20	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
80-89	B	добре
70-79	C	
65-69	D	задовільно
60-64	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

VI. Навчально-методична карта дисципліни.

Курс розрахований на 90 години. З них – лекцій 14 г., практичних занять 14 г., самостійної роботи – 62 г. Форма контролю – залік.

	Модуль 1.
--	------------------

Теми лекцій	Тема 1. Психологічний тренінг : поняття, історія виникнення й розвитку.	Тема 2. Поняття особистісного зростання у тренінговій практиці. Теорії особистості..	Тема 3. Особистість тренера . Вимоги до особистості тренера .	Тема 4. Особливості розвитку у групі тренінговій практиці. .	Тема 5. Оцінка ефективності тренінгу .	. Тема 6. Структура психологічного тренінгу .	Тема 7. Методи тренінгової роботи .
Теми практичних занять	Тема 1. Психологічний тренінг : поняття, історія виникнення й розвитку.	Тема 2. Поняття особистісного зростання у тренінговій практиці. Теорії особистості..	Тема 3. Особистість тренера . Вимоги до особистості тренера .	Тема 4. Особливості розвитку у групі тренінговій практиці. .	Тема 5. Оцінка ефективності тренінгу .	. Тема 6. Структура психологічного тренінгу .	Тема 7. Методи тренінгової роботи .

Самостійна робота	<ul style="list-style-type: none"> • Здійснити екскурс в історію становлення й розвитку тренінгової діяльності. • Проаналізувати теорії особистості та визначити техніки, які можна використати у тренінговій діяльності. • Розробити вимоги до особистості тренера тренінгової групи • Визначити переваги й недоліки групової та індивідуальної роботи в тренінговій діяльності. Провести паралелі з роботою вихователя/директора у процесі взаємодії з батьками вихованців. • Визначити методи оцінки ефективності тренінгу. • Визначити структурні компоненти тренінгу. • Визначити основні методи та форми тренінгової роботи.
Види контролю	<p style="text-align: center;">Тестовий контроль Презентація Творчий проєкт</p>

VII. Основні й допоміжні інформаційні джерела для вивчення курсу

Основні:

1. Афанасьєва Н.Є., Перелигіна Л.А. Теоретико-методологічні основи соціальнопсихологічного тренінгу: навчальний посібник. Харків: НУЦЗУ, 2016. 251 с.
2. Зливков В., Ліпінська С., Лукомська С. Сучасні тренінгові технології: інтегративний підхід. Київ.-Ніжин : Видавець ПП Лисенко М.М., 2020. 210 с.
3. Карпенко Є. Основи психотренінгу : навч. посібник. Дрогобич, 2015. 78 с.
4. Корнієнко І.О., Алмаші С.І.. Методологія проведення тренінгів. Мукачево, 2016. 60 с.
5. Основи психотренінгу: навч. посібник. Дрогобич: Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, 2016. 80 с.
6. Соціально-психологічний тренінгі маніпуляція [Текст]: навч.-метод.посіб. / В.В.Балахтар. Вижниця : Видавництво «Черемош», 2017. 432 с.

7. Теоретико-методологічні основи соціально-психологічного тренінгу: навч. посіб. / Афанасьєва Н. Є., Перелигіна Л. А.; Нац. ун-т цивіл.захисту України. Харків : ХНАДУ, 2017. 315 с.
8. Федорчук В. М. Тренінг особистісного зростання: навч. посіб. Київ : «Центр учбової літератури», 2017. 250 с.
9. Jablonski, H., Kjeldmand, D., & Salinsky, J. (2013). Balint groups and peer supervision. In *Clinical Uncertainty in Primary Care* (pp. 73-93). Springer, New York, NY.

Допоміжні:

1. Блінов О. А. Психологічне забезпечення переговорного процесу : навч. посіб. Київ : НАУ, 2013. 248 с.
2. Бондарєва Л.І. Методичні аспекти розробки та проведення навчального тренінгу студентів у вищій професійній школі. *Педагогіка і психологія професійної освіти*. 2016. №6. С.48-58.
3. Особистісне зростання: теорія і практика: Збірник наукових праць [за матеріалами IV Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Житомир, 21 квітня 2020 р.)] / Ред. колегія: Л. П. Журавльова, Г. В. Пирог, Т. М. Шапран / М-во освіти і науки України, Житомирський державний університет імені Івана Франка, соц.-псих. факультет. Житомир, Вид-во ЖДУ імені Івана Франка, 2020. 280 с.
4. Особистісне зростання в умовах трансформації сучасного суспільства : монографія / Ред. колегія: Т. В. Коломієць, Т. Ю. Кулаковський, Г. В. Пирог; за науковою редакцією професора Л. П. Журавльової. Житомир : Вид. О. О. Євенок, 2020. 308 с.
5. Святенко Ю.О. Тренінг особистісного зростання. Київ, 2017. 80 с.
6. Sharma, M., & Rush, S. E. (2014). Mindfulness-based stress reduction as a stress management intervention for healthy individuals: a systematic review. *Journal of evidence-based complementary & alternative medicine*, 19(4), 271-286.

Інформаційні ресурси:

1. Асоціація психологів України / [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://association.com.ua/>
2. Енциклопедія практичної психології / [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://psychologis.com.ua>
3. Українська асоціація сімейних психологів <https://www.facebook.com/profile.php?id=100067664643786&paipv=0&eav=AfZsylN6L7I3XkzXUjzJQnbhfwCA-OPSApF4enWMYWT2wPPHPvlksGg64ECz3-7gSSM>
4. Українська асоціація трансактного аналізу / [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://uata.org.ua/>
5. АППУ <https://appu.in.ua/>
6. Асоціація психології сім'ї <https://www.education.ua/trainings/companies/12639/>